

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет мистецтва і дизайну
Кафедра мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Культурологія

Галузь знань	<u>02 «Культура і мистецтво»</u>
Спеціальність	<u>025 «Музичне мистецтво»</u>
Назва освітньої програми	<u>Музичне мистецтво</u>
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський) рівень</u>

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Татарнікова Анжеліка Анатоліївна	067-275-15-47	estradauniversitet@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Культурологія – дисципліна, яка розглядає проблеми природи і сутності культури, механізми її функціонування і розвитку, провідні концепції культурології щодо походження, типологізації культури, культурно-історичну динаміку. Значна увага приділяється таким феноменам духовної культури як релігія та мистецтво, соціокультурним вимірам економічного життя та ін.

Метою навчальної дисципліни «Культурологія» спрямована на формування у здобувачів системи знань про закономірності культурного процесу, культуру як специфічний та унікальний феномен людства. Розгляд культури в розвитку, в єдності та суперечності різноманітних процесів і тенденцій.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Культурологія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Навчальна дисципліна «Культурологія» забезпечує досягнення програмних **результатів навчання (РН)**, передбачених освітньою програмою:

РН 11. Застосовувати теоретичні знання та навички у творчій практичній діяльності.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. основні поняття культурології;
2. теоретичні та методологічні основи предмета;
3. головні проблеми вітчизняних і світових культурологічних досліджень;
4. взаємозв'язок культурних і природних явищ;
5. співвідношення культури та цивілізації;
6. сутності динаміки культури, культурних орієнтирів, феноменів масовості та елітарності в культурі;

Уміння:

1. володіти головними культурологічними поняттями;
2. орієнтуватись в основних культурологічних концепціях і напрямках;
3. логічно аналізувати культурні процеси в розвитку націй, особливо стосовно
4. самостійно робити висновки і узагальнення з провідних культурологічних проблем.

2. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	28	28	64	3	6	вибіркова

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН			
	всього	у тому числі		
		лекц.	прак	С.р.
Тема 1. Предмет культурології як науки.	10	2	2	6
Тема 2. Генеза культури та її сутність.	15	4	4	7
Тема 3. Типологія культури.	15	4	4	7
Тема 4. Соціокультурна динаміка. Цивілізація і культура.	20	4	4	12
Тема 5. Художня культура.	20	4	4	12
Тема 6. Провідні тенденції розвитку світової культури.	20	6	6	8
Тема 7. Модернізм і постмодернізм в сучасній культурі.	20	4	4	12
Разом	120	28	28	64

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізі інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, здобувачі отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою, вільним доступом до Інтернет мережі в аудиторії.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота здобувачів з вивчення дисципліни «Культурологія» містить:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді повідомлень, есе тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

з/п	Назва теми	годин
1	<p>Тема 1. Предмет культурології як науки.</p> <p>1. Підвалини та соціальні чинники виникнення культури. 2. Антропогенез: теорії походження людини. 3. Антропосоціогенез.</p>	6
2	<p>Тема 2. Генеза культури та її сутність.</p> <p>1. Загальна характеристика концепцій (гіпотез) виникнення культури. 2. Ігрова (Й. Хейзінга, Х. Ортега-і-Гассет, Е. Фінк) та символічна (Е. Касіреп) концепції (гіпотези) виникнення культури. 3. Концепції культурно-історичного процесу (лінійні, циклічні, синергетичні).</p>	7
3	<p>Тема 3. Типологія культури.</p> <p>1. Ідеальний тип культури (теорія М. Вебера). 2. Концептуальна схема типологізації (за А.І.Кравченко). 3. Історична типологія культури. 4. Формаційна типологія культури. 5. А. Кребер – автор „стилістичної” концепції культури. 6. Регіональна типологія світової культури</p>	7
4	<p>Тема 4. Соціокультурна динаміка. Цивілізація і культура.</p> <p>1. Традиція та новація в культурному розвитку. 2. Ідеальне та реальне в культурі. 3. Цінності та смисли культурного буття. 4. «Культура» та «цивілізація»: протиставлення понять або взаємообумовленість. 5. Історична трансформація понять «культура», «цивілізація» та їх сучасне функціонування в науковому дискурсі. 6. Еволюція поглядів на співвідношення культури і цивілізації в українській філософській думці.</p>	12
5	<p>Тема 5. Художня культура.</p> <p>1. Рівноправність як умова існування культури. 2. Зміст поняття «художня культура». 3. Мистецтво як форма художньо-образної інтерпретації дійсного та уявного. 4. Основні види мистецтва.</p>	12
6	<p>Тема 6. Провідні тенденції розвитку світової культури.</p> <p>1. Поняття нації та національної культури. 2. Ідеї глобалізації та універсальності в системі функціонування і взаємодії комунікації культур. 3. Культура 50-60 років ХХ ст. 4. Феномен культури «протесту». 5. Особливості взаємодії культур у відкритому просторі.</p>	8

7	Тема 7. Модернізм і постмодернізм в сучасній культурі. 1. Модернізаційні і постмодернізаційні процеси в сучасній культурі. 2. Модерністська модель світу у західній та українській інтерпретаціях. 3. Постмодернізм як нова парадигма соціокультурної трансформації і його характеристика. 4. Модернізм як специфічний культурний феномен.	12
Всього		64

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік.
--	--

Питання до заліку

1. Специфіка і завдання культурологічного знання.
2. Культурологія як навчальна дисципліна: її філософський зміст.
3. Особливості культурології як інтегрованої сфери знання.
4. Культурна творчість людини як вияв подвійного відношення природного і соціального.
5. Сутність культури та основні культурологічні концепції.
6. Феномен культури: проблема визначення.
7. Основні культурологічні парадигми. Функції культури.
8. Генеза культури та її сутність.
9. Сучасний погляд на проблему антропосоціогенезу.
10. Креаціонізм та теорія еволюції як провідні підходи до питання про виникнення людини.
11. Людина як підсумок космічної, біологічної та культурної еволюції.
12. Культурна еволюція як специфічна властивість людського існування.
13. Виникнення мистецтва як унікального механізму культурної еволюції.
14. Основні етапи культурної еволюції людства.
15. Типологія культури. Основні підходи до типологізації культури.
16. Соціокультурний світ - визначення та характерні особливості.
17. Типологізація як метод вивчення та аналізу культури.
18. Поняття «модель» та основи методу моделювання.
19. Характерні риси та визначальні детермінанти історичного типу культури.
20. Еволюція нових підходів до проблеми культурно-історичної періодизації.
21. Регіональна типологія культури.
22. Африканський культурний регіон.
23. Далекосхідний культурний регіон.
24. Європейський культурний регіон.
25. Індійський культурний регіон.

26. Латиноамериканський культурний регіон.
27. Поняття соціокультурної динаміки. Цивілізація і культура.
28. Циклічна парадигма розвитку культури. Циклічні моделі культурної динаміки.
29. Еволюціоністська парадигма щодо розвитку культури
30. Постмодерністська парадигма соціокультурної динаміки.
31. Культура і цивілізація. Поняття «цивілізація» в теорії культури. Співвідношення культури та цивілізації.
32. Зміст поняття «художня культура». Мистецтво як форма художньо-образної інтерпретації дійсного та уявного.
33. Виділення естетики як самостійної галузі філософського знання
34. Особливості впливу мистецтва на людину. Поняття «катарсис». Поліфункціональність мистецтва та основні функції мистецтва.
35. Художній образ як форма мислення в мистецтві.
36. Види мистецтва як форми художньо-творчої діяльності.
37. Танець: витоки, види, форми.
38. Музика як відображення людських почуттів і думок. Засоби виразності, види, жанри музики.
39. Театр як синтетичний вид мистецтва. Драматургія, її жанри. Форми театрального мистецтва.
40. Кіномистецтво. Архітектура. Живопис. Скульптура. Графіка
41. Провідні тенденції розвитку світової культури.
42. Загальна характеристика сучасної культури. Західна культура як культура європейського типу. Динамізм, практицизм, індивідуалізм, плюралізм сучасної західної культури.
43. Модернізм та постмодернізм в сучасній культурі. Модерністська модель світу у західній та українській інтерпретаціях.
44. Формування плюралістичної нелінійної картини світу.
45. Характерні риси постмодернізму. Текст як творення нової реальності. Ерозія, розмивання меж видів, жанрів і стилів мистецтва.
46. Перенесення акцентів з творчості автора на творчість глядача.
47. Феномен української культури, тенденції розвитку сучасної української культури.
48. Культура України в умовах зростання національно-культурної ідентичності. Осмислення шляхів розвитку української культури: державні інституції та доробок відомих учених.
49. Модернізаційне та постмодернізаційне структурування української культури.
50. Культура і мистецтво Одеського регіону у контексті українського і світового культурно-мистецького простору.

8. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЗАЛІКУ

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			

1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота здобувача)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

9. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував есе (повідомлень) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував есе (повідомлень) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, есе (повідомлень) та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, есе (повідомлень);

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	добре	
74-81(6-7)	C	задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	FX	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білозуб Л. Історія мистецтв. Навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти. Запоріжжя, 2019. 148 с.
2. Гриценко Т. Культурологія. Посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 392 с.
3. Демідко О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Київ : Ліра-К, 2021. 182 с.
4. Культурологія. Курс лекцій. Ю. Сабадаш, Київ : Ліра-К, 2021. 216 с.
5. Левчук Л. Історія світової літератури. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 398 с.
6. Побожій С. Історія мистецтва : конспект лекцій. Суми: Сумський державний університет, 2021. 70 с.
7. Сандюк Л. Основи культурології. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 400 с.
8. Фартинг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Харків : Vivat, 2019. 576 с.
9. Черіш Л. Ключові події мистецтва. Київ : BookChef, 2020. 176 с.

Додаткова:

1. Абрамович М. Пройти крізь стіни. Київ : ArtHuss, 2018. 384 с.
2. Айзексон В. Леонардо да Вінчі. Київ : Наш формат, 2019. 488 с.
3. Арнольд Д. Коротка книжка про мистецтво. Харків : Фабула, 2021. 192 с.
4. Годж С. Коротка історія мистецтва. Львів : Видавництво Старого Лева, 2022. 224 с.
5. Гомперц В. Що це взагалі таке? 150 років сучасного мистецтва в одній пілюлі. Київ: ArtHuss, 2017. 486 с.
6. Гомперц В. Думає як митець. Київ : ArtHuss, 2018. 176 с.
7. Неймовірні. П'ятнадцять жінок, які творили мистецтво та історію. Київ : ArtHuss, 2018. 224 с.

8. Торнтон С. 33 митці у трьох актах. Київ : ArtHuss, 2016. 368 с.

Інформаційні ресурси:

1. Культурологія <https://lib.iitta.gov.ua/4990/1/Музальов13-30-1.pdf>
2. Культурологія https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/Kulturologia_Turmenko_2010.pdf
3. Культурологія https://shron1.chtyvo.org.ua/Picha_Volodymyr/Kulturolohiiia.pdf